

TEHNOLOGIJA, INFORMATIKA I OBRAZOVANJE ZA DRUŠTVO UČENJA I ZNANJA

6. Međunarodni Simpozijum, Tehnički fakultet Čačak, 3–5. jun 2011.

TECHNOLOGY, INFORMATICS AND EDUCATION FOR LEARNING AND KNOWLEDGE SOCIETY

6th International Symposium, Technical Faculty Čačak, 3–5th June 2011.

UDK: 004:37

Stručni rad

ULOGA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE U RADU SA DECOM U PRODUŽENOM BORAVKU

Vladimir Popov¹

Rezime: *Primena informacione tehnologije u velikoj meri može doprineti osavremenjavanju rada u produženom boravku. Upoznavanje sa osnovnim komponentama i osnovnim softverom na jednom računaru predstavlja jedan od bitnih preduslova za dalji napredak učenika u ovoj veoma važnoj oblasti. Ovaj segment je bitan za one učenike koji kod kuće nemaju računare i nemaju gde drugde da se upoznaju sa radom na računaru. Na tržištu postoji veliki broj edukativnih softverskih paketa, odnosno programa prilagođenih deci različitih uzrasta. Nakon pokretanja programa od strane učitelja, za rad sa ovim programima deci nije neophodno znanje rada na računarima. Ono što je bitno jeste da su svi ponuđeni sadržaji obrađeni na interesantan način. Ovakvi softveri nude učenje kroz igru, te su stoga veoma prigodni za rad u produženom boravku. Imajući to u vidu, oni će u mnogome pomoći učenicima i olakšati im savladavanje pojedinih zadataka iz nastave.*

Ključne reči: *informaciona tehnologija, produženi boravak*

THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN WORKING WITH CHILDREN IN THE EXTENDED STAY

Abstract: *Information technology can greatly contribute to the modernization of the extended day. Introduction to basic components and basic software on one computer is an important prerequisite for further progress of students in this very important area. This segment is important for those students who do not have computers at home and have no opportunity to get acquainted with the work on a computer. In the market there are a number of educational software packages and programs adapted to children of different ages. After a teacher starts up a computer, it is not necessary for students to have a prior knowledge of working on computer. What is important is that all the contents offered are used in an interesting way. Such softwares offer learning through games and therefore are very appropriate for the extended stay. Such softwares will help the students in many ways and facilitate their carrying out certain tasks in the learning process.*

Key words: *information technology, extended stay*

---

¹ Vladimir Popov, „OŠ "Petefi Šandor" Novi Sad dunja.luka@gmail.com

1. UVOD

Iako porodica ima veliki značaj u vaspitanju mlade generacije, ipak su njene vaspitne mogućnosti u savremenim uslovima života ograničene. Ovo se odnosi pre svega na one porodice u kojima su oba roditelja zaposlena, a deca izvan školske nastave prepuštena uglavnom sama sebi. Ovakva situacija naročito pogađa manju decu, koja nisu sposobna da samostalno organizuju svoje slobodno vreme izvan škole, ali isto tako i onu decu iz starijih razreda koja žele da svoj život izvan nastave učine sadržajnijim i bogatijim.

Samostalan boravak kod kuće često izlaže dete mnogim opasnostima, a strah i briga roditelja za dete tokom radnog dana nameću potrebu za organizovanom brigom o detetu. Škole time dobijaju novu i zahtevniju ulogu koja od radnika zahteva organizovanu brigu o detetu tokom celog dana. Produženi dnevni rad nakon redovne nastave – produženi boravak jedan je od modela kojim se mogu kvalitetno rešiti navedeni problemi, naročito u urbanim sredinama.

2. INFORMACIONA TEHNOLOGIJA U PRODUŽENOM BORAVKU

Deci u produženom boravku školski radni dan se produžuje na osam do deset sati dnevno, odnosno četiri do pet sati nakon nastave. Škola na taj način preuzima na sebe dodatne zadatke i ima ulogu da dopunjava vaspitnu funkciju zaposlenih ili preangažovanih roditelja. Uz nastavu, produženi boravak obuhvata samostalno učenje, izradu domaćih zadataka, ishranu koja se sastoji od dva do tri obroka i deo slobodnog vremena kao i slobodne aktivnosti učenika.

Organizovan prihvati i briga o deci, kod nas se javlja šezdesetih godina prošlog veka. Kao nosioci organizacije javljaju se osnovne škole. Povećanjem školskog prostora, a naročito u gradovima, se pristupilo takvoj organizaciji. Osnovni zahtevi tadašnjeg društva su bili nadzor i ishrana dece nakon završene nastave. Vremenom društvo je postavilo nove zahteve od produženog boravka, zahtevi su se ogledali u organizovanju što kvalitetnijeg provedenog vremena u školi. Stručnjaci su uočili da produženi boravak može da se iskoristi za brojne aktivnosti. Aktivnosti su se vremenom razvijale i povećavale, tako da sem nadzora i ishrane učenika, škola odnosno produženi boravak je svakim danom nudio učeniku nove sadržaje.

Primena informacione tehnologije u velikoj meri može doprineti osavremenjavanju rada produženog boravka. Informaciona tehnologija u produženom boravku omogućava primenu raznih didaktičkih materijala za podsticanje učeničkog razvoja i podizanje nivoa uspešnosti u savladavanju različitih zadataka. Primena računara ne treba da predstavlja cilj nego sredstvo, putem koga se dolazi do rezultata određenih zadataka. O brojnim mogućnostima rada sa jednim savremenim računarom ne moramo ovde govoriti, ali ćemo obraditi one mogućnosti koje su interesantne za modernizaciju rada boravka. U vremenu u kojem živimo nepoznavanje rada sa računarima se tretira kao osnovna nepismenost. Upoznavanje sa osnovnim komponentama i osnovnim softverom na jednom računaru je jedan od bitnih preduslova za dalji napredak učenika u ovoj veoma važnoj oblasti, pogotovo što je ovaj segment bitan za učenike koji kod svoje kuće nemaju računare i nemaju gde drugde da se upoznaju sa radom za računarom. Sem osnovnog upoznavanja sa osnovama računara u boravku je moguće svakodnevno utvrđivanje i vežbanje pojedinih sadržaja koji se obrađuju u nastavi. Na tržištu postoji jako velik broj edukativnih softverskih paketa odnosno programa prilagođenih deci i to različitih uzrasta. Za rad sa ovim programima nakon

startovanja od strane učitelja nije neophodno znanje rada sa računarima. Ono što je bitno je da svi sadržaji koji su ponuđeni, su obrađeni na interesantan način. Učenje kroz igru nude ovakvi softveri i iz tog razloga su veoma zanimljivi učenicima. Veoma je bitno napomenuti da učenici na svoj način usvajaju znanja i to tempom koji njima najviše odgovara. Programi moraju biti prilagođeni uzrastu učenika i njegovim interesovanjima. Sam izgled ovih programa mora biti pregledan, jednostavan, pisan učeniku razumljivim jezikom, jasno izloženim zahtevima to jest problemima za rešavanje. Isto tako programi moraju da stimuliraju učenikovo interesovanje, razvija smisao za istraživanjem, omogućava učeniku da kontroliše tok i obezbeđuje povratnu informaciju o uspešnosti u realizaciji zadataka. Učenik prilikom upotrebe treba da ima mogućnost odabira složenosti zadataka u zavisnosti od njegovih mogućnosti. Još jedan od bitnih zahteva je da program omogućava interaktivnost učenika i programa. Ovaj segment je bitan iz razloga što interaktivni program pruža učeniku mogućnost da bira između većeg broja opcija i na taj način gradi individualni stil u rešavanju zadataka. Informaciona tehnologija nudi i razne oblike rada sa učenicima počevši od individualnog, rada u parovima kao i rad u grupama.

Od programskih paketa koji su u ponudi na tržištu, najzastupljeniji su programi prilagođeni deci nižeg školskog uzrasta. Sadržaji tih paketa su raznovrsni, zajedničko im je to da preovlađuje šarenilo boja kao i stalno prisutni zvučni efekti, koji imaju za cilj da učeniku privuku pažnju na one sadržaje za koje bi se učenik verovatno ređe opredelio.

Olakšano usvajanje početnog pisanja i čitanja kod učenika se može realizovati primenom programčića namenjenih baš za tu svrhu. Na zabavan način prikazan pravilan ispis svakog slova na ekranu kao i izgovor tog slova, kod učenika može da ostane dugotrajnije memorisan. Nakon usvajanja pojma slova, njegovog pisanog i zvučnog znaka, učenik ima mogućnost da prelazi na kompleksnije nivoe tipa: brzo prepoznavanje slova, formiranje reči uz pomoć sličica (slovarica), povezivanje slike i reči, ubaci početno ili slovo koje nedostaje itd.

Upoznavanje sa oblicima i njihovim nazivima kao i njihovo upoređivanje je isto tako moguće ostvariti uz igru. Formiranje pojma broja kao i upoznavanje sa osnovnim matematičkim zakonitostima kod učenika može proteći lako, tako što učenik nije ni svestan da kroz igru usvaja ovako važne sadržaje. Programi koji su namenjeni za uvajanje tih sadržaja mogu biti: upoznavanje sa simbolom boja i njegovom vrednošću, prepoznavanje skrivenih brojeva na slici, brzo prepoznavanje broja kao i programčići sa računskim operacijama predstavljenim na interesantan način. Pored navedenih programskih paketa moguće je učenicima ponuditi i razne programe namenjene za crtanje ili obradu slika. Isto tako na tržištu postoji čitav niz programa uz pomoć kojih učenik ima mogućnost da crta razne trodimenzionalne konstrukcije.

Uloga informacione tehnologije u radu produženog boravka je da učenicima, sadržaje koje usvajaju u nastavi predstavi na jedan nov i deci interesantan način. Znanje koje je usvojeno uz pomoć informacione tehnologije je temeljnije i zato što su učenici samostalno rešavali zadatke i praktično utvrdili svoje znanje.

Programi koji su navedeni su samo jedan mali broj primera, na koji način se uz primenu informacione tehnologije mogu utvrditi, uvežbati ili usvojiti pojedini sadržaji. Produženi boravak ukoliko koristi ovakav vid softvera u svom radu, u mnogome će pomoći i olakšati učenicima u savladavanju pojedinih zadataka iz nastave kao i probuditi i razvijati nova interesovanja učenika.

3. ZAKLJUČAK

Modernizacija rada produženog boravka je veoma bitna iz razloga što vreme u kojem živimo nameće roditeljima potrebu da deca u boravku provode sve više vremena. Puko čuvanje i ishrana dece ne zadovoljava potrebe savremenog društva. Produženi boravak uvođenjem novih elemenata rada kao što su informaciona tehnologija i primena didaktičkih materijala može da pruži kvalitetniji boravak dece dok su roditelji na svojim poslovima.

To sve govori u prilog potrebi da se produženom boravku učenika posveti posebna pažnja, ne samo u delu fizičkog zbrinjavanja dece već i razradi metodike rada s posebnim naglaskom na informacionu tehnologiju. Vrlo konkretno nije samo reč o hardverskim potrebama (ali i o njima), već izradi i primeni pedagoško – metodičkih licenciranih softvera. Softveri treba da „pokriju“ sve aspekte rada koji proističu iz redovne nastave, ali i u zoni vannastavnih aktivnosti. Samo tako će vreme koje učenici provode u boravku iskoristiti kako za obavljanje školskih obaveza, tako i za korisno korišćenje slobodnog vremena. Ne manje važno je i to da učenike upućujemo na kreativno korišćenje računara i uvođenje u bezbedno komuniciranje kao deo pedagoškog aspekta primene IKT. U praksi je potvrđeno da ove zadatke i aspekte je teže postići u redovnoj nastavi jer Nastavni program „tera“ nastavnike na ritam koji nije uvek u skladu sa pedagoškim zahtevima primene računara.

4. LITERATURA

- [1] Magasnik, Me Lennan (1987): Study of the use of Waste paper in newsprint production, Melbourne, Report for Australian Environment Council
- [2] Rot, Nikola (1893): Osnovi socijalne psihologije, Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.